

Beginnen

Ander werk van Anne Louïse van den Dool

Achterland (roman, 2014)

Vluchthaven (roman, 2020)

Wij zijn uitgeweken (gedichten, 2022)

Ontbindende voorwaarden (gedichten, 2024)

Anne Louïse van den Dool

BEGINNEN

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2026

Copyright © 2026 Anne Louïse van den Dool
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of open-
baar gemaakt, in enige vorm of op welke wijze ook, zonder voor-
afgaande schriftelijke toestemming van Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam. Ook
tekst- en datamining van deze uitgave is niet toegestaan
zonder schriftelijke toestemming van de uitgeverij.
Voor de productie van de boeken van Querido wordt alleen
gebruikgemaakt van duurzaam en verantwoord
geproduceerd papier.

Omslag Nanja Toebak
Omslagbeeld *The Ear* (2011), olie op doek, 42 x 53 cm,
© Michaël Borremans, met dank aan de kunstenaar en
David Zwirner

Foto auteur Tessa Posthuma de Boer
Binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk

ISBN 978 90 253 2228 1 / NUR 301
www.querido.nl

Er zijn van die dagen dat ik
mezelf niet ken, en dusdoende verdragen
met een vreemde sluit.

– Tom Lanoye, ‘Force de frappe’

Natuurlijk is het mijn schuld
als het licht daar niet is
waar ik ben

– Hans Andreus, ‘Natuurlijk is het mijn schuld’

Nothing tastes as good as skinny feels.

– Kate Moss

Valsspelen

Ze zit op een vensterbank die eigenlijk te smal is voor haar billen, kijkt neer op de drukke winkelstraat. Een lampenwinkel, een broodjeszaak, een chocolaterie. De namiddagwarmte gonst door het open raam. Geroezemoes in een vreemde taal. Ze verstaat de afzonderlijke woorden niet, hoort alleen dat ze anders klinken dan thuis.

De blik naar binnen, naar haar efficiënt ingerichte kamer: een eenpersoonsbed, een bureau, een aanrechtblad met een tweepits elektrisch kookplaatje en een magnetron. Door de halfopen badkamerdeur ziet ze de matplastic hokjesdouche en het toilet. In de open kast hangen haar kleren aan zelf meegebrachte hangers.

Het meubilair stond er al; de rest van haar spullen nam ze hier gisteren, op de laatste dag van augustus, samen met haar vader mee naartoe. Ze reden van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat. Vannacht sliep hij naast haar op een campingmatje. Hij snurkte licht, klaagde niet over de harde grond.

Vanochtend haalde ze een croissant voor hem bij de bakker om de hoek, die hij opat met zijn hand als een kommetje onder zijn mond – haar borden en bestek zaten nog in een doos en ze wist niet precies welke. Toen ze hem even later uitzwaaide, keek hij niet om.

*

Op de middelbare school was Frans haar beste vak geweest. Na haar laatste mondeling had de docente haar aangemoedigd zich aan te melden voor de open dag van de universiteit. Ze durfde niet te zeggen dat het haar maar een nutteloze tijdsbesteding leek, jarenlang proberen een taal te leren spreken die anderen uit zichzelf beheersen.

Hoewel ze uiteindelijk voor kunstgeschiedenis had gekozen, had ze dat advies half bewust toch meegenomen in haar overweging zich hier tijdelijk te vestigen. Wellicht waren haar cijfers voor vooraf ingestudeerde dialogen, onlogische werkwoordvervoegingen en voorleesbeurten genoeg om voor even onderdeel te worden van de groep die zich de inwoners van deze stad noemt.

*

De rest van de dag pakt ze haar spullen uit. Ze legt haar ondergoed in de kast, maakt haar bed op met het linnen dat ze heeft meegekregen van thuis. Met spelden prikt ze posters aan de muur: dromerige zwart-witfoto's die ze alvast uit een modetijdschrift had gescheurd, omdat ze vermoedde dat het hier kaal zou zijn. Ze gaat aan het bureau zitten om na te gaan of ze op ooghoogte hangen, staart naar de langgerekte armen en benen die onder de wijde broeken en jurken vandaan komen, de schaduwen die de jukbeenderen achterlaten op hun gezicht.

In een open witte kast stalt ze haar boeken zo breed mogelijk uit, verdeeld over verschillende stapels, om ze niet

te laten wegvallen in de ruimte. Ze heeft er expres weinig meegenomen, zodat ze het zich niet kan veroorloven om te stoppen met lezen, zoals ze normaal gesproken steeds doet. Ze had een vergeelde pocketeditie van *Anna Karenina* uit de boekenkast van haar ouders gepakt, de rug al tientallen keren door eerdere lezers gevouwen. Staand leest ze de eerste zinnen. Ze grijpen haar niet, maar ze moet: er zijn al zoveel klassiekers die ze nog nooit heeft aangeraakt.

*

Haar aanmelding voor dit uitwisselingsprogramma had als valsspelen gevoeld. Enkele dagen nadat ze het digitale formulier had ingevuld, werd ze uitgenodigd voor een gesprek om *haar opties te bepalen*. De vrouw aan de andere kant van de tafel vroeg of ze dit wilde voor de onderwijskwaliteit of voor de ervaring.

Wat bedoelt u precies, haperde ze, alsof ze al bij de douane uit de rij was gepikt.

Wil je studeren op een plek waar het onderwijs nog beter is, verduidelijkte de vrouw terwijl ze samenzweerderig vooroverboog, alsof ze haar een bekentenis wilde ontlokken, *of is het je meer te doen om het gevoel even los te zijn van je huidige bestaan?*

Ze ademde uit, probeerde haar gezicht in een zelfverzekerde plooi te houden. *Ah*, reageerde ze zo luchtig mogelijk. *Ik denk dat laatste.*

Op basis van dat antwoord kreeg ze de week daarop een top drie van universiteiten toegestuurd die ruimte voor haar hadden. Op de eerste plaats stond deze stad, een plek waar ze nog nooit eerder was geweest en waarvan ze welgeteld één beeld kende: een vakantiefoto van haar beste vriendin die met haar ouders op een zonnig plein stond, ogenschijnlijk reuzegroot, omdat ze de camera op de grond hadden gezet en dus voorovergebukt naar de lens hadden moeten lachen. Ze keken gelukkig, oprecht gelukkig, en het plein oogde licht en netjes, met middelhoge historische gebouwen vol architectonische versieringen op de gevels. Het leek een sprookjeswereld waar niemand zich zorgen hoefde te maken.

Ze mailde terug dat ze graag voor optie één ging.

*

Ze had geen specifieke wensen gehad toen ze zich inschreef voor dit halfjaar. Meer te weten komen over de Franse schilderkunst, wellicht, maar die lessen werden uiteraard gegeven in de landstaal, en die was na een paar jaar te ver weggezakt om er academisch onderwijs in te kunnen volgen, was haar inschatting. Na lang speuren vond ze toch een paar vakken: een Engelstalige college-reeks over schilderkunst rond het fin de siècle en een over de beginjaren van de fotografie.

Achteraf komt het haar vreemd voor hoe weinig voorbereidingen ze had getroffen voordat ze hierheen vertrok. Ze wist niets van de boeken die ze per vak nodig had; van de exacte data van de introductiedagen had ze geen idee.

Ze had vooral weg gewild. Of zoals de vrouw van haar thuisuniversiteit zei: ze was vooral op zoek naar een *ervaring*.

*

Zittend tussen de half uitgepakte dozen beseft ze dat in deze kamer geen spiegel is waarin ze zichzelf ten voeten uit kan bekijken. Door haar lijf schiet een hitte die ze tevergeefs probeert af te schuiven op de warmte van buiten. Zo goed en zo kwaad als het gaat plaatst ze een stoel voor de wastafel, klimt erop, onderzoekt wiebelend hoeveel ze van zichzelf kan zien in de badkamerspiegel. Alleen een stuk heup, een buik en een strook bovenbeen waarop ze liever niet de aandacht gevestigd ziet.

Ze probeert de geuren van de bakkers, chocoladewinkels en koffiezaken zo min mogelijk in te ademen en houdt zichzelf voor dat deze ontregeling goed voor haar is.

U zag het misschien niet, maar tijdens dat gezellige intakegesprek zat ik gewoon heen en weer te hippen op haar schouder. Geen zorgen, ik heb me keurig gedragen: niemand in de rede gevallen, op niets commentaar geleverd, enkel geluisterd en geknikt, begrijpend, heel begrijpend. Dat is het mooie aan mijn werk: ik hoef nauwelijks iets te doen.

Ik heb in de loop van mijn leven al een juwelendoos vol herinneringen aan dit meisje verzameld. Ik weet nog dat ze rond haar derde of vierde een zo hoog mogelijke sprong uit bed maakte en verkeerd neerkwam, waardoor ze haar arm brak. Het rode gips lag nog jarenlang in de ladekast op haar kinderkamer, tussen de sokken en de tijgerbalsem. Soms pakte ze de twee helften op en probeerde ze tevergeefs haar arm erin te wringen, keek verdrietig naar de rode strepen die het rafelig afgesneden gips achterliet op haar huid.

O ja, dit herinner ik me ook nog goed: dat ze een lievelings-trui had, een paarse van dunne stof met een subtiel streepmotief in de capuchon. Ze had hem lange tijd links laten liggen, om de onnavolgbare redenen die kinderen er bij het uitkiezen van hun kledingstukken nu eenmaal opna houden, tot ze hem plots boven op een stapel op de wasmachine had zien liggen. Ze droeg hem elke dag, tot ze op een middag naar zwemles moest, en ze naderhand haar klam-

me kinderlichaam niet meer in die trui gewurmd kreeg. Ze wrikte haar hoofd door het gat, maar kreeg haar armen niet meer door de mouwen. Uiteindelijk was de kledkamer helemaal leeg en zat ze verslagen op de houten bank, hijgend van haar slangendans. Ze fietste met natte haren en een ontbloot bovenlichaam naar huis.

Ik herinner me dat ze op de basisschool haar maandagmiddagen doorbracht bij een oppasgezin en dat haar vader haar soms later kwam ophalen dan gepland, omdat zijn werk uitliep of omdat hij vaststond in de spits. Terwijl aan de keukentafel de ouders en twee kinderen al aan de stampot begonnen, keek zij in een stoel voor het raam naar hem uit. Steevast kreeg ze op dat moment een koek toegeschoven, alsof ze voor een prestatie werd beloond waarvan ze zich niet bewust was. Wanneer de bel ging, veegde ze vlug de kruimels van haar trui.

Ik herinner me dat ze lange tijd niets lustte – ze dronk niet eens water of thee, alleen limonade, en at alleen komkommer en rauwe wortel en geen enkele andere groente, en als haar moeder curry had gemaakt, kreeg ze blote rijst, zoals ze dat noemden, en spoelde haar vader de stukjes kip eerst schoon in zijn mond voordat hij ze bleek en glanzend op haar bord legde.

Ik herinner me de avonden die ze als klein meisje op de trap doorbracht omdat ze weigerde haar avondeten op te eten, niet eens omdat ze het niet lekker vond, maar omdat ze niet wilde dat anderen bepaalden wat ze tot zich nam, totdat het niet-eten een handeling op zich werd, iets wat ze zo lang mogelijk wilde uitzitten, tot haar ouders het opga-

ven en haar weer de woonkamer binnenlieten, en ze keken wanhopig toen ze loog dat ze het op de trap altijd prima naar haar zin had.

Ik herinner me dat ze na het avondeten altijd bij haar vader op schoot mocht zitten, en dat ze hem steeds meer hoorde zuchten en steunen wanneer ze zich tussen zijn bovenlichaam en de tafelrand wrikte, tot hij op haar elfde verjaardag tegen haar zei: vanaf nu ga je op jezelf zitten.

Ik herinner me dat ze voor het eerst honger had nadat ze haar gebruikelijke ontbijt had gegeten, een boterham met chocoladevlokken, en dat haar moeder zei dat er iets bij moest, maar dat ze in alle paniek niet kon bedenken wat dat dan moest zijn. Ik herinner me dat dat ook voor haar lunch begon te gelden: dat ze dan maar ham én kaas op haar boterhammen wilde, een extra pakje yoghurtdrink erbij, maar niet nog een boterham, alsjeblieft niet nog een boterham.

Ik herinner me dat de eerste meisjes in de kleedkamer na gym een topje begonnen te dragen, en na het topje al snel een beha, vaak met kinderlijke ster- en hartjesmotieven of met Disneyfiguren erop, en hoe ze dat niet kon rijmen met de volwassenheid die bij borsten krijgen hoorde. Ze praatte over ongesteld worden, dat ze zo'n kramp hadden, maar ze zeiden het met trots, en ze vroeg zich af hoe het kon dat precies de meisjes die de baas waren in de klas hier als eersten allemaal tegelijk mee begonnen – dat moest wel betekenen dat je het zelf in gang kon zetten, maar hoe deed je dat dan?

Ik herinner me dat ze thuiskwam van school en meteen achter de computer dook om pretparken te bouwen waar ze zo veel mogelijk miniatuurmensen moest verleiden zo vaak mogelijk in zo duur mogelijke attracties te gaan zonder over te geven, en dat ze ongemerkt een hele zak chips had leeggesnaaid, en dat ze dacht dat ze nooit meer iets in haar mond zou willen stoppen, maar dat haar moeder haar dwong de nasi op haar bord tot de laatste hap op te eten, en hoe vol ze zich had gevoeld, zo vol dat het leek alsof nergens in haar lichaam meer plaats voor iets was.

Ik herinner me een druilerige vakantie in Engeland die ze per boot aflegden, een heel smalle die niet sneller ging dan de wandelaars die langs de waterkant liepen, en dat ze zich in haar vijftienjarige lichaam alleen nog maar een ongenode gast kon voelen. Ze meerden aan in grijze dorpjes waar ze de plaatselijke pie aten, en haar moeder zei: zo, jij eet lekker door, en die avond keek ze naar zichzelf in de spiegel en zei: vanaf nu niets meer. De dagen daarna liet ze alles staan wat haar voorgeschoteld werd.

Zij en ik, we zijn altijd al samen geweest.

De schoonheid van het vreemde

De eerste dagen spreekt ze niemand. In het trappenhuis hoort ze gestommel; schaduwen vallen soms onder haar deurpost door. Af en toe komt ze bij de entree de verkoper van de bierwinkel op de begane grond tegen; dan knikt ze hem met neergeslagen ogen toe. Op straat kijkt ze niet naar de gezichten van voorbijgangers, maar richt ze haar blik op al het andere: de natuurstenen gevels, de kinderkopjes, de souvenirs en deegwaren in de etalages.

Om zichzelf een houding te geven, koopt ze een kleine wegwerpcamera. Ze loopt ermee door de straten, staat soms stil bij een boom of tweedehandswinkel met zogenaamd typisch Franse spullen op de stoep: boeken, gietijzeren hekjes met krulmotieven, pastelkleurig houten speelgoed. Misschien is ze op zoek naar de schoonheid van het vreemde, bewijzen voor thuis dat het hier precies zo idyllisch is als men vermoedt.

In de verte klinken muziek en uitzinnig gegil. Ze volgt het en stuit op een reusachtige parkeerplaats met alle attracties die ze ook van Nederlandse kermissen kent: botsauto's, katapulten, rondvliegende bakjes aan spinnenpoten. Ze richt haar fototoestel op de mensen in korte broeken die de lucht in worden geslingerd, voelt haar maag ronddraaien, vermoedt dat ze van een ander materiaal is gemaakt dan zij.

*

De universiteit bevindt zich in een dorpskern op acht kilometer afstand van de stad. Het grauwe, hoekige beton heeft niets van de charme van de historische gebouwen in het centrum. 's Ochtends stromen de studenten uit de metro de grijze binnenplaats op en gaan ze ieder hun eigen weg.

Ze moet er niet aan denken tussen hun zweterige lichamen ondergronds heen en weer te worden geschud. Liever pakt ze de fiets. De eerste keer moet ze zoeken naar de juiste route. De kasseiige straatjes in de binnenstad kennen nog een aparte strook voor tweewielers, maar zodra ze samen met de eenbaansautoweg het centrum uit draait, rijdt ze plots op een stuk asfalt waar de vrachtwagens langs haar zoeven en de wind haar stuur uit balans brengt. Auto's halen haar op hoge snelheid in. Niemand toetert. Blijkbaar is iedereen hier aan gevaar gewend.

Pas als ze drie kwartier later bij de fietsenstalling afstapt, haar lijf dampend van de hitte, haar hart zo hoog bonkend in haar keel dat het haar de adem beneemt, voelt ze zich weer veilig.

*

Thuis zijn de lokalen hoog en licht; hier volgt ze haar colleges in aan elkaar geplakte bijgebouwen met grijze tegelvloeren, witte tl-balken en lage systeemplafonds. Zelfs de Engelstalige vakken worden grotendeels in het Frans gegeven. Na een hakkende introductie schakelt

de docent moderne kunst met een kort *alors* over op zijn moedertaal. Ze probeert de tentamenmomenten en essaydeadlines uit zijn zinnen te pikken, hoopt dat die overeenkomen met de informatie in de syllabus.

Ze kijkt om zich heen naar haar klasgenoten, van wie ze nog niemand bij naam kent. Ze bespiedt hun stilzittende lijven terwijl ze vuil onder haar nagels vandaan peutert, haar ene been over het andere slaat. In haar zit een opgejaagdheid die ze alleen maar kan indammen door continu haar been- en bilspieren aan te spannen, te blijven rennen op haar plaats.

Een college lang verzamelt ze moed. Terwijl de docent zijn boek dichtslaat en iedereen opstaat, onderzoekt ze wie het meest treuzelt. Ze richt haar blik op een spichtig meisje met witblond haar tot op haar billen. Als ze een stap in haar richting wil doen, neemt het meisje haar rinkelende telefoon op. Haar haar valt als een gordijn om haar gedaante heen.

*

Na haar college gaat ze naar de openbare bibliotheek in het stadscentrum. Tussen de hoge kasten zijn gezinnen op zoek naar peuterboekjes. Aan de lange tafels tikken meisjes met dichte studiesyllabi voor hun neus onderuitgezakt op hun telefoon. Op de felgroene zitzakken in de hoek buigen pubers zich vol overgave over de gameconsoles die met een ijzerdraadje aan de muur bevestigd zijn, hun uitroepen van blijdschap en frustratie knallend door de stilte.

Aan de balie komt ze nauwelijks uit haar woorden. Ze begrijpt het lidmaatschapsformulier maar net. Tegenover de ongeduldige medewerker laat ze zo min mogelijk doorschemeren dat het haar vooral te doen is om de internetverbinding – die op haar kamer hapert nogal.

Al in die eerste week ontwikkelt ze een ritueel: elke ochtend gaat ze hiernaartoe om zich in te lezen voor haar colleges, opdrachten te maken en op haar laptop muziek en films te zetten die ze die avond op haar kamer wil afspelen. Een groot deel van haar dagen brengt ze zwijgend door – wanneer iemand haar op weg naar huis vraagt om de kortste route naar het Palais des Beaux-Arts of de *supermarché*, moet ze eerst haar keel schrapen, als een verwarming die na een vakantie pruttelend weer aanslaat.

Ze belt zo min mogelijk met vrienden en familie. Ze is hier om *hier* te zijn, niet om zich stiekem vast te houden aan thuis. Of ze het zichzelf daarmee niet te moeilijk maakt, vraagt ze zich soms af. Of ze het zichzelf daarmee niet te makkelijk maakt, dat ook.

*

Na anderhalve week heeft ze het kunstmuseum nog niet bezocht. Het staat in de steigers, lijkt te worden gestut door een exoskelet van ijzeren stangen, omspannen met doorschijnend gaas.

Ze duwt de zware houten deur open, betreedt de aircofrisse hal met een schaakpatroon van zwarte en witte marmeren vloertegels, voelt het kippenvel zich versprei-

den over haar armen. Ze koopt een kaartje, ontvangt een plattegrond. Links strekt een neoclassicistische beeldengalerij zich voor haar uit, rechts ziet ze vitrines met Aziatische keramiek.

Op haar ticket staat een meisje afgebeeld, vlugge schilderstreken, de rug naar haar toe. Ze gaat op zoek.

Ze doorkruist een eindeloze reeks hoge ruimtes vol bombastische Bijbelvoorstellingen en met goud gedecoreerde altaarstukken, en plots is ze daar: zittend op een wiebelig klapstoeltje, aan een tafel met een vaas met een drietal roze bloemen. Op de vloer een Perzisch ogend kleed; op de achtergrond een blauwgroen, plooiend gordijn.

Maar dan zij. Een meisje in een witte jurk, haar blonde haar opgestoken, een paar plukjes krullend in haar nek. Haar blik is, te oordelen naar haar voorovergebogen hoofd, naar beneden gericht – het maakt nieuwsgierig waarop ze zich concentreert. Ze houdt iets in haar handen – een breiwerkje misschien. En dan misschien wel het opvallendste: het lederen lijfje dat rond haar rug gesnoerd is, door veters bijeengehouden. Ze maakt er in gedachten direct een korset van, maar op het tekstbordje leest ze dat het waarschijnlijk een medisch hulpmiddel is. Welke ziekte of afwijking het meisje onder de leden had, blijft onvermeld.

Terwijl ze langs de andere schilderijen loopt, denkt ze alleen maar aan de veters, kruisend over haar rug getrokken, hoe strak ze rond haar bovenlijf leken gesnoerd.